

„Да!“ на живота, „Да!“ на България

Ивайло Балабанов

„Да! Да! Да!...“ Това е думата, която Ивайло Балабанов почти крещи в телефонната слушалка. И всеки неин оттенък е радостен, по-радостен, най-радостен. Това е думата, която сега, след тежкия инсулт, от който бавно се възстановява, може да произнеса твърдо. Трябва да познаваш Ивайло Балабанов, най-българският поет, най-големият сред нас, да си прочел поне едно негово стихотворение, за да разбереш, че всъщност това е и най-присъщата му дума. Защото можеше и да мрънка „Нннее...“, нали? Не, не можеше! И това никога няма да се случи, освен ако се наложи категоричното отрицание на всичко, което засяга интересите на неговата родина, обичта към приятелите и любовта на семейството си. Категоричност, която малцина имат, а още по-малцина отстояват. С цената на всичко.

Да, Ивайло Балабанов не е противоречива, а категорична личност. И като творец, и като гражданин. Той не пише своите стихотворения, затворен в кула от слонова кост, не ги пише заради самите тях, а просто защото не може да не ги напише. Често сме говорили с него за това. Всеки приличен версификатор е способен да подреди три-четири куплета, да спретне едно „квадратно“ стихотворение и даже читателите да цъкат с езици пред него. Но това не е поезия. Поезията на Ивайло идва от душата му, минава през сърцето, раздирайки го с остри-

те бодли на красивата роза, с която Бог е закичил челото му, дарявайки го с поетичен талант и капва върху листа подобно сълза от око на Богородица. Това не са красиви думи и естетски метафори, а истината – такава, каквато я усещам не само аз. Не нижа дитирамби, нито на мен, нито на Ивайло те се харесват, не разливам елейни слова – той няма нужда от тях. Поезия, истинска поезия се случва само тогава, когато не можеш да НЕ напишеш думите ѝ, а не когато искаш ДА ги напишеш. Много малка разлика, вярно, обаче как само си личат „творческите мъки“ и как се лее стихът, написан на един дъх! И как ти спира дъхът, когато прочетеш „Принос към европейската история“ или „Очи“. Давам за пример две коренно различни в жанрово отношение стихотворения – едното – апотеоз на българщината, второто – апотеоз на любовта. Диапазонът в поезията на Ивайло е от полюс до полюс и той се мята между тях, омесва хляб за душите ни от земна кал и звезден прах, от глътка жива вода на родопски извор и шепа градска печал. И всичко това с простички думи, които всеки от нас изрича в ежедневието си, без помпозности и финтифлюшки, без неразбираем „модернизъм“ и мания за богоизбраност. Защото е ПРИЗВАН. И ако осъмва над стих, то е защото не може да заспи, преди да го напише, а не защото според някаква измислена традиция, поетите творят нощем. Ис-

тинският поет, както вече казах, пише само тогава, когато трябва. Когато Господ му диктува.

Говоря ви за човека Ивайло Балабанов, който е неотделим от поета Ивайло Балабанов.

Вървим с него по „Раковска“ в почивката на един от конгресите на Съюза на българските писатели. Говорим си за „нещата от живота“, за семействата си, за новородения му син Димитър... Ивайло е сложил длан на гърба ми (дланта му е голяма, покрива почти цялата ми лява плешка, изобщо с ръст и талант той абсолютно оправдава значението на фамилията си: „балабан“ по неговия край е нарицателно за едър мъж) и някак си между другото ми казва: „Държа си ръката така, за да могат стрелите и куршумите, с които те замерят зложелателите, да се забиват в нея, а не в сърцето ти. За това са

Принос към европейската история

Европа, млада и непохитена, четеше своя рицарски роман, когато във зора незазорена загина рицарят Иван Шишман. Европа плачеше за Жулиета, Европа се захласваше по Бах, а с вълчи вой в тракийските полета вървяха глутниците на аллах. Когато, обкръжена от слугини, тя плуваше в охолство и разкош, във Солун – на пазара за робини – гяурките вървяха пет за грош. Когато тя строеше катедрали и замъци – във зимния Балкан скърбяха тънки липови кавали и плачеха за алтанлъ Стоян. Въздигаха се кървави калета, градени от отрязани глави, и всъщност си остана непревзета Страната на хайдушките орли. А беше колкото калпак голяма, широка колкото следа от лъв, но се превърна в страшна вълча яма, покрита с кости и залята с кръв. Със кремъклия пушка, с проста сопа, със камък и стрела от бучиниш дедите ни завардиха Европа и турците не стигнаха Париж.

приятелите. И когато умра, на гърба ти ще остане очертанието на ръката ми. Хайде да изпием по една бира за това!“ Много лично и съкровено ми е, което споделям, но го правя не за да се хваля, а за да добиете бегла представа за Човека Ивайло. Защото той на много хора пази гърбовете – и в прекия, и в преносния смисъл. А стрелите-хули, отровните куршуми-думи, ножовете, забити до дръжката – злословия, камъните на безсилието и творческата немощ остават рани и белези в ръката на Ивайло. Той поема чуждата болка върху себе си, за да я пренесе върху белия лист и да излекува душите ни. И сега чувствам тази балабанска ръка на плещите си, усещам погледа на поета над рамото ми и чувам шепота му: „Е, Марго, какво пък толкоз...“ Какво толкоз ли? Всичко, Ивайло!

„Да! Да! Да!“ – в слушалката, в ухото ми, в сърцето ми. Обаждам му се, за да уточним ръкописа на новата му книга, която предстои да излезе за Нова година. Аз съм щастливият съставител и редактор. Това го заявявам с абсолютна гордост! И освен това мъжьничко имам принос в издаването й, просто защото, когато издателят Лъчезар Минчев ме попита кой съвременен поет заслужава да бъде издаден в престижната „Бяла библиотека“ на издателството му, аз без да се замисля дори, изкрещях „Ивайлоооо!!!“. И той без колебание се съгласи. И така ще направим подарък на всички българи,

където и да се намират, които носят България в сърцето си. България такава, каквато я обича Ивайло Балабанов. А той знае да обича по Ботевски – силно, мъжествено, нежно и самоотвержено. Затова в стиховете му звучат и твърдите акорди на безусловното родолюбие, и благоговейният шепот на дълбокото любовно откровение. Ако знам нещо със сигурност, то е, че в съвременната българска поезия няма друг толкова многопластов и последователен в изказа си поет, поет с такъв творчески заряд, който може да бъде сравним единствено с Ботев, Яворов, Вапцаров... И в подкрепа на тези мои думи, които са приятелски пристрастни, но творчески – абсолютно безпристрастни, защото аз все пак мога да отличавам тези две неща, все повече хора се присъединяват към групата „Поезията на Ивайло Балабанов – в учебниците“. Да, тази поезия, трябва да се изучава в училище! Защото такава родолюбие, познато само у най-големите творци в съкровищницата на българската литература, такава възрожденско самосъзнание, такъв поетичен дух, окрилящ обичта към род и родина, са необходими на нашия народ в тези времена на бездуховно безвремие. И съм твърдо убедена, че тази поезия ще се изучава в училище. Защото децата ни трябва да растат с една изградена ценностна система – горди, че са българи по дух, а не по надпис, щампован на фланелките им.

България роди своя Ивайло Балабанов, за да се гордее с него, така, както той се гордее с нея. Защото е неин достоен син.

„Да! Да! Да!“ – гласът в слушалката е възторжен, вдъхващ сили, побеждаващ немощта на тялото и доказващ, че духът е непобедим. Общуваме си и във Фейсбук, защото Ивайло не е от хората, които ще се предадат на някакъв си инсулт. Пише с лявата ръка новите си стихотворения, коментира, активно участва в живия живот, макар и чрез виртуални средства. Прекрасната му съпруга Ваня, „жената с белия шал“, е неотстъпно до него. Децата им са живи и здрави. Какво повече, нали? Зад стандартната врата на стандартния панелен апартамент в едно стандартно градче на южната ни граница живее едно средностатистическо българско семейство. НЕ! Там точно обитава неуморният и неумиращ, непредаващият се и непреклонен БЪЛГАРСКИ ДУХ! Там е домът на непреходната, сърцеведната и сърцевадната, изконната БЪЛГАРСКА ПОЕЗИЯ! Тази, която хвърля своето здраво семенце в „народната свая“ и държи будна родовата ни памет. Без думи като тези на Ивайло Балабанов, посети в душите и сърцата ни, няма да поникнат златните класове на БЪЛГАРСКОТО БЪДЕЩЕ!
„Пази го, Господи! Пази го, Майко Българийо! Пази го, народе!
ДА! ДА!! ДА!!!“

Маргарита Петкова

Време за любов

Искаш ли да погледнем през ключалката на смъртта, любима? Би трябвало да знаеш какво ще се случи след нас. Ще станем на пръст и вода и след петстотин зими ще си вземем от хаоса плът, ще си вземем и глас. Сърна и елен ли ще бъдем, или вълк и вълчица – природата знае това, но и аз знам добре, че там ако станеш на птица – и аз ще съм птица, ако в тичинка се превърнеш – аз ще ти бъда прашец. И през общата плът на природата, неразделими и винаги двама с неясна любов ще вървим, докато след петстотин, още петстотин зими любовта ни възвърне отново човешки черти. И това е животът. Смъртта ни превръща във глина, любовта ни извиква оттам, за да чуе от нас тази глуха природа най-прекрасната дума – „любима“. Нея човекът единствен я казва на глас. И пак в огледалцето твое с любов да съзреме, че имаме образ и дух, че сме плът и души... А сега да се любим! Разбираш ли – нямаме време. А на ключалката моята риза сложи!

Одисей

Благодаря ти, че си жива! Благодаря ти, че си моя! За твое сено присъствие под слънцето и за покоя, който ръцете ти вълшебни разстилат като облак бял над ядове и грижи дребни, над страсти и мечти от кал. Благодаря ти, че отключваш в среднощ, когато позвъня, че пускаш само мен, а пъдиш във горестите на деня, че не поиска всичко, дето на младост бях ти обещал, че зарад мойта бяла риза – продаде черния си шал... Сълзата ми полусълза е, но под семейната стреха ти с мен делиш не своя залък – разделяш своята троха. Какво съм аз! Поет и скитник... Все нейде вятърът го вей, а ти – нещастна Пенелопа, все чакаш своя Одисей. Но вместо с куфари, в които подрънква вносен порцелан, той се завръща с гневна рима във ласката на своята длан и уж е с теб, но все пътува незнаяно някъде без теб, а ти тъчеш и разтъкаваш... Какво тъчеш? Навярно креп. Благодаря ти, че си жива! Жената винаги е кей. А който няма Пенелопа – не може да е Одисей.

Ивайло Балабанов